

Кусуф, хусуф ва истисқо намози ҳақида

17:28 / 27.07.2018 11950

فُوسْحَلَّاكَ، يَدَرْفَ اُولَصَ، رُضْحَيِّ مَلَّنِإِوْسُمْشَلَّا يَلْجَنَّاتَ
الَّوْ، هَادِرُبَلْقَيِّ الَّوْ، زَاجَ يَدَرْفَ اُولَصَنِإِوْ، الَّبْقَتْسُمُ رَافْغَتْسَأَوْ، عَدْءَاقْسَهْلَأَوْ
يَمْذُرُضْحَيِّ.

Қуёш тутилганда жуманинг имоми одамлар билан икки ракъат нафл намоз ўқийди. Иккисида қироатни махфий ва узоқ қиласи. Сўнгра то қуёш очилиб кетгунча дуо қиласи. Агар имом ҳозир бўлмаса, худди хусуфдаги каби, якка-якка ўқийдилар. Истисқо қиблага қараган ҳолда дуо ва истиғфордан иборатдир. Агар якка-якка намоз ўқисалар ҳам, жоиз. Имом ридосини ўгирмайди. Бунга зиммий ҳозир бўлмайди.

«Кусуф» сўзи қуёш тутилишига, «хусуф» сўзи ой тутилишига нисбатан ишлатилади. Амалда эса иккаласи бир-бирининг ўрнига алмаштириб ишлатилаверади.

«Истисқо» арабча сўз бўлиб, «серобчилик», «суғоришни талаб қилиш» деган маъноларни англатади. Одатда кутиб турилган сувнинг келиши кечикса, уни талаб қилишга истисқо дейилади.

Кусуф намози суннати муаккададир. Хусуф намози эса мандубдир. Бу намозларнинг шаръийлигига далиллар:

Аллоҳ таоло Фуссилат сурасида:

آلَ وَسْمَشَلَلْ أُدْجَسَتْ آلْ رَمَقْلَأُوْرَاهَنْلَأُلْيَّلْإِوتَأَيْنَمَوْ
نُهَقَّلَخْ يَدْلَرَهَلْلَأُدْجَسَأَوْرَمَقْلَلْ

«Кечаю кундуз, қуёшу ой Унинг оят(белги)ларидандир. Бас, қуёшга ҳам, ойга ҳам сажда қилманг. Уларни яратган Аллоҳга сажда қилинг», деган (37-оят).

لَأَقَفُ مِيْهَارْبِإِتْأَمْ مُوْيِسْمَشَلْإِتَفَسَكْنَا بَلْأَقُونَعْهَلَلَا يَضَرَّةَرِغْمَلْإِنَعْ
نِإِمَّلَسَوْهَيَلْعُهَلَلَا يَلْصَهَلَلْأُلْوُسَرَلْأَقَفَ مِيْهَارْبِإِتْوَهَلْتَفَسَكْنَا بَسَّانَلَا
أَذِفَ إِوتَأَيَحَلَّ آلَوْدَحَأَتْوَهَلْنَافِسَكْنَيَ آلَهَلَلْإِتَأَيْنَمَنَأَتَيْآرَمَقْلَأَوْسَمَشَلَا
يَذْمَرْتَلَالِلِإِلِسْمَحْلِأُهَأَوَرَيَلَجْنَتَيَّتَحَأَوَلَصَوَهَلَلَا اُغْدَافَ آمُهَوْمُتْيَأَرَ.

Муғирия розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Иброҳим вафот этган куни қуёш тутилди. Одамлар:

«Иброҳимнинг вафоти туфайли тутилди», дедилар. Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Қуёш ва ой Аллоҳнинг оятларидан икки оятдир. Улар бирор кишининг ўлими туфайли ҳам, ҳаёти туфайли ҳам тутилмайди. Қачон уларни (бу ҳолда) қўрсангиз, то очилиб кетгунча намоз ўқинг ва Аллоҳга дуо қилинг», дедилар».

Бешовларидан фақат Термизий ривоят қилмаган.

Бу намозларни сафарда ҳам, ҳазарда ҳам, эркак ҳам, аёл ҳам ўқийди. Қари кампирлар, ёш болалар ҳам жамоат билан ўқиса, яхши. Жума фарз бўладиган шахсларга бу намоз амр қилинган.

Бу икки намозда аzon ва иқома йўқ. Жамоат «Намозга!» деб чақирилади. Жамоат бўлиб ёки ёлғиз ўқиса ҳам бўлади. Яхшиси – масжидда ўқиш.

Энди матнни шарҳ қилишга ўтайлик.

КУСУФ ВА ХУСУФ

Қуёш тутилганда жуманинг имоми одамлар билан икки ракъат нафл намоз үқийди.

Бу намоз худди жума ва икки ийд намозлари каби бўлади.

دَهْ دَعَى لَعْ سَمْشِلَاتْ فَسُكْ بَلَاقُونَعْ هَلَلا يَضَرَّى لَالْهَلَلا قَرَاحُمْ بَهَصِيَبَقْ نَعْ
ذَئِمْ وَيُهَعَمْ آنَأَوْ، هَبْوَتْ رُجَيْ عَزَفَ جَرَحَفَ مَلَسَوْ هَيَلَعْ هَلَلا لَصَهَلَلَلُوسَرْ
بَلَاقَفَ، تَلَجَنَأَوْ، فَرَصَنَأَمْثَ، مَأَيِقَلَا آمَهِيَفَلَاطَافَنَيَتَعَكَرَهَلَصَفَ، نَيَدَمَلَابَ
نَمَاهَوْمُتْيَلَصَهَلَصَهَلَجَأَكَ اُولَصَفَاهَوْمُتْيَأَرَأَذَافَ، اَوْبُهَلَلَأَفَوْخَيْتَأَيَهَلَلَهَاهَمَنَإَ
يَئَاسَنَلَأَوَدُوَادَوْبَأَهَأَورَهَبُوتَكَمَلَا.

Қобийса ибн Мухориқ ал-Ҳилолий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг даврларида қуёш тутилди. Бас, у зот даҳшатга тушган ҳолда кийимларини судраб, (шошилиб) чиқдилар. Мен ҳам ўша куни у зот билан Мадинада эдим. Бас, икки ракъат намоз үқидилар. Иккисида қиёнми узоқ қилдилар. Сўнг қуёш очилганда қайтдилар ва:

«Албатта, булар оят-белгилардир. Аллоҳ таоло улар билан бандаларини қўрқитади. Қачон уларни кўрсангиз, энг яқиндаги ўқиган фарз намозингиз каби намоз ўқинг», дедилар».

Ином Абу Довуд ва Насойи ривоят қилишган.

Камол ибн Ҳумом: «Ўшанда бомдод намозидан кейин, қуёш икки найза бўйи кўтарилиганда тутилган эди», деган.

Иккисида қироатни махфий ва узоқ қилади.

يَفَمَلَسَوْ هَيَلَعْ هَلَلا لَصَيَبَنَلَا آنَبَهَلَلا يَضَرَّهَرَمَسْ نَعْ
نَنْسَلَأُبَأَحَصَأَهَأَورَهَأَتَوَصَهَلُعَمْسَنَأَلِفُوسُكْ

Самура розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам қүёш тутилганда бизга имом бўлиб намоз ўқидилар. Биз у зотнинг овозларини эшитмадик».

«Сунан» эгалари ривоят қилишган.

Чунки қүёш кундузи тутилади. Кундузги жамоат намозларида қироат махфий бўлади.

—ةَرْوُس بِىلْوَلْلَى ئَعْكَرلا يَفْ هَتَءَارقُ تَرَحَفِ فُوسُكَةَالص يَفْ ٣ُنْكْ ٌشَئَاعْ تَلَاقَ وَ دُوَادْ وُبْ هَأَورْ بَنْ أَرْمَعْ لَلَّهَرْوُس بَهَيْنَلَلَا يَفْ وَهَرَقْ بَلَا

Оиша розияллоху анҳо:

«Кусуф намозида эдик. У зотнинг қироатларини биринчи ракъатда Бақара сурасига, иккинчисида эса Оли Имронга тахмин қилдим»,
деганлар.

Абу Довуд ривоят қилган.

Қироат махфий бўлганидан, қайси сурга қироат қилинганини билиб бўлмаган. Шу билан бирга, қироат узоқ бўлгани ҳам билиниб турибди.

Сүнгра то қуёш очилиб кетгунча дуо қиласы.

Чүнки Расулуллох соллаллох атайхи васаллам шунга амр қилғанлар.

وَدَهْ نِإْلَاقَ مَلَسَ وَهْيَلَعُ هَلَلَا يَلَصِّ يَبَنَلِإِنَعُ هَنَعُ هَلَلَا يَضَرَ يَسُومَ يَبَأَنَعَ
أَهْلَسْرُيَهَلَلَا يَلَصِّ يَبَنَلِإِنَعُ هَنَعُ هَلَلَا يَضَرَ يَسُومَ يَبَأَنَعَ
هَرَافْغَتْسَأَوَهِئَعْدَوَهَرْكَذَيَلِإِنَعُ هَنَعُ هَلَلَا يَضَرَ يَسُومَ يَبَأَنَعَ
يَذَمَرْتَلَا إِلَيَهَسْمَحْلَا هَأَورَ

Абу Мусо розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Албатта, Аллоҳ юборадиган ушбу оятлар биронинг ўлими ёки ҳаёти учун бўлмайди. Лекин Аллоҳ уларни бандаларини қўрқитиш учун юборади. Бас, улардан бир нарсани кўрсангиз, Аллоҳга зикр ва дуо қилишга, истиғфор айтишга шошилинг», дедилар».

Бешовларидан факт Термизий ривоят қилмаган.

Бу намозда жумадаги каби хутба қилинмайды. Чунки Набий соллаллоху алайхи васаллам намоз үқишга амр қилғанлар. Хутба қилишга амр

қилмаганлар.

**Агар имом ҳозир бўлмаса, худди хусуфдаги каби, якка-якка
ўқийдилар.**

Чунки Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг хусуф намозини жамоат билан ўқиганлари нақл қилинмаган. Шунинг учун хусуф намозини уйларда оддий нафл намозлари каби ўқилади.

Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Юсуф

"Кифоя" китобидан